

Meld. St. 21 (2024–2025): "Helse for alle – Rettferdig prioritering i vår felles helsetjeneste"

Eldre må prioriteres

Vi er bekymret for at eldre pasienter i økende grad kan bli skadelidende i møte med økende prioriteringer som legger for ensidig vekt på kostnadseffektivitet og nytteverdi målt i antall leveår. Slike kriterier kan i praksis føre til at eldre diskrimineres i møte med helsetjenesten. Mange eldre lever med sammensatte helseutfordringer og kroniske lidelser som krever helhetlig oppfølging. Prioriteringssystemene må i større grad ta hensyn til kompleksiteten i eldres situasjon, og stimulere til samhandling mellom ulike nivåer i helsetjenesten.

Vi blir flere eldre og vi lever lenger, med de helseutfordringene det kan medføre. Eldre oppsøker oftere helsetjenesten enn den øvrige befolkningen, og de over 80 år har flest fysiske konsultasjoner. Behovet for alders- og sykehjemsmedisin i alle ledd i helse- og omsorgstjenestene vil øke. Det er viktig at regjeringen skaper en bærekraftig og effektiv helse- og omsorgstjeneste som møter behovene til en aldrende befolkning, samtidig som de fremmer kontinuitet, tverrfaglighet og riktig kompetanse.

"Bo trygt hjemme-reformen" vil at flere eldre skal bli boende lengre hjemme. De fleste eldre som bor hjemme klarer seg selv, men med økende alder vil flere eldre ha behov for kvalifiserte helse- og omsorgstjenester. Den sammensatte helsesituasjonen til mange eldre medfører at de trenger tett oppfølging knyttet til det å bo trygt lengre hjemme.

Nasjonalt vaksinasjonsprogram for voksne

Pensjonistforbundet er enig med regjeringen i viktigheten av å etablere et vaksinasjonsprogram for voksne, og at dette også inngår i fremtidige prioriteringer i helsetjenesten. Vi støtter en helhetlig tilnærming til voksevakinasjon som ivaretar økonomiske hensyn, sosial rettferdighet og god tilgjengelighet.

For å oppnå regjeringens mål om å utjevne helseulikheter, må regjeringen legge en plan for hvordan vaksinene som skal inngå i programmet skal være gratis. Egenbetaling er et hinder for at flest mulig i målgruppen lar seg vaksinere og dermed skapes det helseulikheter basert på økonomi. Vakser er et viktig folkehelseiltak som kan bidra til at eldre unngår alvorlig sykdom og holder seg friskere lengre. Det er derfor viktig at vi får på plass et effektivt og fleksibelt voksevakinasjonsprogram, som både forebygger sykdom og avlaster helsetjenesten.

Ansvarsdeling, tverrfaglighet og geriatrike tjenester

Vi er enige i det som står i stortingsmeldingen at dagens organisering av de ulike nivåene i helsetjenesten skaper utfordringer om en felles helsetjeneste. Pensjonistforbundet mener det må bli slutt på å overføre flere oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunene, uten at det medfølger ressurser. Spesialisthelsetjenesten må ta sin del av ansvaret for tjenestetilbudet til den voksende andelen eldre pasienter ved blant annet å ansette helsepersonell med geriatrik kompetanse.

Helsepersonellkommissjonen pekte på viktigheten av å styrke generalistkompetansen både i kommunene og i helseforetakene, noe vi også understreker betydningen av. Mange eldre har flere kroniske sykdommer og har behov for helsepersonell med god geriatrik kompetanse. Det er nødvendig å styrke kompetansen i alders- og sykehjemsmedisin i kommunene. Spesielt

fastlegene bør få kompetanse i alders- og sykehjemsmedisin, og fastleger må gå mer på hjemmebesøk til hjemmeboende eldre. Det må bli ambulante/interkommunale geriatriiske tjenester fra spesialisthelsetjenestene til kommunene, ved at for eksempel geriater er tidvis tilgjengelig på legekontorene og sykehjem i kommunene.

Pensjonistforbundet understreker viktigheten av et mer tverrfaglig tilbud på fastlegekontorene, der flere helsepersonellgrupper som sykepleiere, fysioterapeuter og psykologer kan bidra. Dette er viktig for å møte den sammensatte helsesituasjonen hos mange eldre og for å gi mer helhetlig og koordinert behandling. Erfaringen fra primærhelseteam viser at teamarbeid og tverrfaglig samarbeid i fastlegetjenesten kan bedre tilbudet til pasientene, særlig de med store og sammensatte behov. Fastlegene ble mer tilgjengelig, bedre pasientoppfølging gjennom mer trygghet og kontinuitet, og pasientene var fornøyde. Primærhelseteam vil også kunne bidra til at flere eldre får bedre oppfølging både på fastlegekontorene og ved hjemmebesøk.

Helse- og velferdsteknologi

Riktig bruk av helse- og velferdsteknologi kan gi gode og trygge tjenester dersom den er tilpasset brukerens og helsepersonells behov. Digitalisering vil bidra til bedre og mer effektiv ressursbruk i helse- og omsorgstjenesten og redusere den totale belastningen hos pasienten og pårørende. E-konsultasjoner, bruk av velferdsteknologi, samordning av pasientjournaler, legemiddelhåndtering, digitale målinger og kontroller for å nevne noe vil skje mer og mer digitalt. Det er viktig å minne om at ca. 600 000 innbyggere i dag har lav eller ingen digital kompetanse. Dette medfører en betydelig utfordring for dem dette gjelder og deres pårørende, og tjenestene må ivareta dette for å sikre en trygg og god pasientbehandling

Rehabilitering

Riksrevisjonens rapport fra 2024 ga en sterk beskrivelse av hvor dårlig det står til med rehabiliteringstilbudet til eldre. Pensjonistforbundet mener det er viktig å prioritere gode rehabiliteringstjenester til eldre som kan bidra til at flere eldre kan opprettholde og forbedre livskvalitet og selvstendighet. For at eldre skal bli boende trygt lengre hjemme er det god ressursnyttelse at eldre får gjenopprettet og bevart sine funksjoner, slik at de kan delta aktivt i samfunnet jfr. «Bo trygt hjemme reformen».

Tannhelse

Pensjonistforbundet mener at tannhelsetjenesten skal likestilles med andre helsetjenester. Det er viktig å prioritere en tannhelsereform som bidrar til universelle tannhelsetjenester til hele befolkningen. Munnhelsen kan påvirke den generelle fysiske og psykiske helsen, men også omvendt. Dårlig munnhelse øker risikoen for en rekke alvorlige sykdommer og kan medføre dårligere ernæring, livskvalitet og allmenntilstand. Vi ber Stortinget følge opp tannhelseutvalget sine anbefalinger om utvidelse av det offentlige ansvaret innen tannhelseområdet og at det utarbeides nasjonale faglige prioriteringsveiledere for tannhelsetjenesten.

Bruker- og pårørendeinvolvering

Det er viktig at det blir større åpenhet om prioriteringene i helsetjenesten, og vi er fornøyde med at det tas opp i stortingsmeldingen. God rolleavklaring mellom helsepersonell, brukerne og pårørende er helt nødvendig. Forventningsavklaring og forutsigbare rammer for alle involverte bidrar til et bedre samarbeid.

Vennlig hilsen

Jan Davidsen

forbundsleder